

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Ο «προέχων ρόλος» της φύσης και ο ανέφικτος έρωτας αποτελούν γνωρίσματα του ευρωπαϊκού ρομαντισμού. Το μαγικό-ονειρικό στοιχείο, τα στοιχεία εξιδανίκευσης, οι υπερβολές, η φυγή από την πραγματικότητα συνιστούν ρομαντικές επιδράσεις.

«Προέχων ρόλος» της φύσης: «Το βύθος του νερού ήταν υπέρ τα δύο αναστήματα. Έφθασα σχεδόν εις τον πυθμένα, ο οποίος ήτο αμμόστρωτος, ελεύθερος βράχων και πετρών, και δεν ήτο φόβος να κτυπήσω. Πάραυτα ... εις τον αφρόν του κύματος».→ ο συγγραφέας περιγράφει διεξοδικά το βυθό της θάλασσας προσδιορίζοντας μάλιστα με πρακτικό τρόπο το βάθος της αποδεικνύοντας τη γνώση και λατρεία του για τη φύση.

Ανέφικτος έρωτας: «Κανείς ιδιοτελής λογισμός ... Ποτέ δεν θα εξήτουν αμοιβήν! ... Και οπόσον διέφερεν ... η αιθέριος εκείνη επαφή!»→ με αθώο, αγνό και σεμνό τρόπο αναφέρεται στην επαφή του με τη λουόμενη κόρη στο πλαίσιο ενός έρωτα εξιδανικευμένου και ανεκπλήρωτου.

Μαγικό-ονειρικό στοιχείο: «Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία ... η εκλεκτή, η αιθέριος εκείνη επαφή!...Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατόρθωσε ... το ίδιον όνειρόν του ...».→ σ' έναν κόσμο ονείρου εντάσσει τη διάσωση της κόρης και με την ακραιφνή ποιητική γλώσσα αποδίδει το μυθικό

B1. Το θλιβερό παρόν του ήρωα-αφηγητή («...της άλλης ανωφελούς ζωής μου! ... από όλας τας ιδιοτελείς περιπτώξεις, από όλας τας λυκοφιλίας και τους κυνέρωτας ... Ποτέ δεν ησθάνην τον εαυτόν μου ελαφρότερον ...») αντιτίθεται στο ευτυχισμένο-παιδικό ή νεανικό-παρελθόν του (« ... το αβρόν, το απαλόν σώμα της αγνής κόρης...Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία ... Και οπόσον διέφερεν ... η εκλεκτή, η αιθέριος εκείνη επαφή! Δεν ήτο βάρος ... ήτο ανακούφισις και αναψυχή ... Ήμην ο άνθρωπος ... το ίδιον όνειρόν του ...»).

Η φθοροποιός επίδραση του χρόνου επιτρέπει στον αφηγητή να αναπολήσει το ανέμελο, ευτυχισμένο παρελθόν του και να διαπιστώσει την έκπτωσή του στη δυστυχία, που συντελείται στο άστυ. Η σύγκριση παρελθόντος-παρόντος είναι αναπόφευκτη, καθώς η εξιδανικευμένη εκείνη επαφή συνιστούσε ευτυχία και αγνότητα και υπερείχε κάθε άλλης επονεϊδιστής επαφής που αλλοτριώνει. Γίνεται σύμβολο για τον ήρωα ο ανέφικτος έρωτας που ως ανάμνηση ονειρική τον λυτρώνει θεωρητικά από το αόρητο παρόν και του επιτρέπει να ξαναζηήσει για λίγο το όνειρο.

B2. α) - «τότε με κατέλαβε τρόμος, συγκίνησις, λύπη απερίγραπτος»: εκφράζει με ψυχογραφική δεινότητα την κορύφωση των συναισθημάτων του. Ο φόβος μετατρέπεται σε απεριόριστη θλίψη ως μόνιμο και αδιαμφισβήτητο συναίσθημα απότοκο της αλλαγής του σκηνικού και της κορύφωσης της δράσης.

- «Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία»: εξιδανίκευση της επαφής του με τη Μοσχούλα, στην οποία δίνει με άφατο λυρισμό διαστάσεις μαγικές, ονειρικές.

β) Με την εμφάνιση της βάρκας η Μοσχούλα κινδυνεύει περαιτέρω και κινδυνεύει να πνιγεί. Αυτό επιδρά καταλυτικά στην εξέλιξη της ιστορίας, καθώς ο βοσκός υπερκερά ένα ακόμα

δίλημμα, να βοηθήσει αμέσως ή να φύγει. Η λύση δίνεται ακαριαία, η δράση κορυφώνεται, η κοπέλα διασώζεται και ο ίδιος ο αφηγητής πραγματοποιεί το όνειρό του εκπληρώνοντας φευγαλέα την επιθυμία του, γεγονός που θα καθορίσει τη ζωή του. Με αυτήν, λοιπόν, την αφηγηματική τεχνική του δραματικού απρόοπτου προωθεί την πλοκή του έργου και εντείνει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Γ1. Ο αφηγητής κατά τη διάρκεια της προσπάθειας διάσωσης της Μοσχούλας αποδεικνύει την εμβριθή γνώση του για τη φύση και για τη θάλασσα. Διαπιστώνει την απεγνωσμένη προσπάθεια της κόρης να διατηρηθεί στη ζωή και εκφράζει με άφατη ανακούφιση και ευτυχία τα συναισθήματά του για το ευκαίριο. Δηλώνει ότι η δική του προσπάθεια ήταν ακραιφνώς ανυστερόβουλη και ότι επέδειξε αξιοζήλευτο ηρωισμό. Με απόλυτη ειλικρίνεια εξαίρει το ήθος του και ταυτόχρονα εξιδανικεύει την επαφή του με την κόρη. Στη σκέψη του εκείνη τη στιγμή κυριαρχούσε μόνο η λαχτάρα για τη σωτηρία της.

Όσο είχε στα χέρια του τη Μοσχούλα δε σκέφτηκε οτιδήποτε επονεϊδιστο και φαύλο. Δεν επέδειξε ηρωισμό για να προκαλέσει το θαυμασμό ή να δεχτεί την ευγνωμοσύνη της κόρης, καθώς οι προθέσεις του ήταν αγνές και σεμνές. Γι' αυτό, άλλωστε, με πνεύμα αυτοθυσίας επιστρατεύει τις δυνάμεις του και τις γνώσεις του που αφορούν πνιγμό ανθρώπινου πλάσματος και τελικά η προσπάθειά του ευοδώνεται.

Δ1. Και τα δυο έργα αναφέρονται στο σοβαρό ενδεχόμενο πνιγμού ανθρώπινου πλάσματος και στην προσπάθεια διάσωσής του. Η πλοκή συντελείται σ' ένα θαλάσσιο σκηνικό με έντονο το φυσικό στοιχείο και μολονότι η γλώσσα επιβεβαιώνει το διαφορετικό ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο των δυο έργων, οι αφηγηματικές τεχνικές είναι συναφείς και το μυθικό στοιχείο έκδηλο.

Ομοιότητες:

- Ένας άνθρωπος βυθίζεται ακαριαία στη θάλασσα. Στον Παπαδιαμάντη: «Εν ακαρεί την είδα να γίνεται άφαντη εις το κύμα», στον Οικονομίδη: «Εσκυψε ... να αρχίσει να γλιστράει ... πέφτοντας ... Ο θόρυβος του μικρού κορμιού που έπεφτε στο νερό ...».

- Οι πρωταγωνιστές αντιμετωπίζουν σοβαρό δίλημμα που λύνεται όμως αυθόρμητα μετά από εσωτερικές συγκρούσεις.

Στον Παπαδιαμάντη: «Και εσκεπτόμην λίαν τεταραγμένος ... Δεν έπρεπε τότε να διστάσω».

Στον Οικονομίδη: «Η καρδιά του κόντευε να σπάσει ... Το δίλημμα ήταν θανάσιμο ... βούτηξε».

Διαφορές:

- Είναι διαφορετική η αντίδραση του ανθρώπου που πνίγεται.

Ο μικρός Κυριακούλης δεν αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο, γι' αυτό και δεν αντιδρά. Η Μοσχούλα εκφράζει τη σταδιακή κλιμάκωση του φόβου της με κραυγές που εντείνονται λόγω της επίγνωσης του κινδύνου.

- Είναι διαφορετικό το δίλημμα Στρατή και νεαρού βοσκού. Ο Στρατής φοβάται ότι η παρουσία του θα γίνει αντιληπτή από τη θεία του, κάτι που απευχόταν, αλλά και ο ίδιος δε διαθέτει κολυμβητική δεινότητα για να διασώσει τον μικρό αδερφό.

Ωστόσο, προέχει η σωτηρία του παιδιού και γι' αυτό δρα με αυτοθυσία. Ο νεαρός βοσκός είναι δεινός κολυμβητής, φοβάται την αντίδραση της κόρης, καθώς γίνεται αντιληπτή η παρουσία του, αλλά η διαπίστωση του επικείμενου πνιγμού της τον ωθεί αστραπιαία στο νερό.

- Είναι διαφορετική η λύση στην εξέλιξη της υπόθεσης. Ο Στρατής δε συντέλεσε στη διάσωση του Κυριακούλη, ο οποίος διεσώθη με τρόπο υπερφυσικό, τυχαίο, και μάλιστα ο ίδιος πνίγηκε. Ο νεαρός βοσκός επεμβαίνει επιτυχώς και διασώζει τη Μοσχούλα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι το ονειρικό στοιχείο στον Παπαδιαμάντη σχετίζεται με την προσπάθεια εξιδανίκευσης της σχέσης του με τη Μοσχούλα μέσα σ' ένα ωραιοποιημένο περιβάλλον. Στον

Οικονομίδη το μαγικό, εξωπραγματικό στοιχείο σχετίζεται με λαϊκές παραδόσεις που αναφέρονται στην ύπαρξη νεράιδων. Είναι διαφορετική η θεώρηση της υπερβατικότητας στα δύο έργα.

Επιμέλεια απαντήσεων: Φροντιστήρια «Κελάφας»